

YANGI OCHILGAN HOLATLAR XORIJ TAJRIBASIDA

Mardanova Iroda Husniddin qizi

Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat qonunchiligini
qo‘llash nazariyasi va amaliyoti yo‘nalishi magistranti

E-mail: irodamardanova1808@gmail.com,

+998901163777

ANNOTATSIYA

Ma'lumki, amaldagi qonunlarimizda sudning hal qiluv qarori yoki ajrimi ustidan qonunda belgilangan tartibda va muddatda yuqori instantsiyalarga shikoyat qilish huquqi kafolatlangan. Bu fuqarolarning huquq va qonuniy manfaatlarini ishonchli himoya qilishga xizmat qilmoqda. Sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi va ajrimi yangi ochilgan holatlar tufayli bekor qilinishi hamda ish yuritish qaytadan boshlanishi mumkin. Prezidentimiz Sh. Mirziyoyev takidlagandek "Yangi O'zbekistonning poydevorini yaratishda, eng avvalo, inson huquqi va erkinliklarini ta'minlash, uni oliy qadriyat darajasiga ko'tarish muhim ahamiyat kasb etadi". O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 14-maydagi PQ-3723-son Qarori bilan tasdiqlangan "Jinoyat va jinoyat protsessual qonunchiligi takomillashtirish Konsepsiyasi"ning I bob 1-bandida "Jinoyat qonunchiligini xalqaro standartlarga unifikatsiya qilinganligi va muvofiqlashtirilganligi nuqtayi nazaridan inventarizatsiya qilish" muhim vazifalardan biri sifatida belgilangan. Ushbu maqolada rivojlangan davlatlarning jinoyat qonunchiligi, sud qarorlari ustidan shikoyat qilish tartibi o'rganilgan va takliflar berilgan.

***Kalit so'zlar:** apellyatsiya, kassatsiya, yangi ochilgan holatlar, printsip, protsess, jinoiy javobgarlik, hukm, sud qarorlarini qayta ko'rish,*

ВНОВЬ ОБНАРУЖЕННЫЕ СЛУЧАИ В ЗАРУБЕЖНОЙ ПРАКТИКЕ

Марданова Ирода Хусниддин кизи

Магистрант кафедры теории и практики применения
уголовного законодательства Ташкентского
юридического университета

E-маил irodamardanova1808@gmail.com,

+998901163777

АННОТАЦИЯ

Как известно, наше действующее законодательство гарантирует право на обжалование судебного решения или постановления в вышестоящий суд в

порядке и сроки, установленные законом. Он служит для надежной защиты прав и законных интересов граждан. Вступившие в законную силу приговоры и определения суда могут быть отменены по вновь открывшимся обстоятельствам и производство по делу может быть возобновлено. Президент Ш. Как подчеркнул Мирзиёев, «при закладывании основ нового Узбекистана, прежде всего, важно обеспечить права и свободы человека, поднять их на высший ценностный уровень». Глава I, глава 1 «Концепции совершенствования уголовного и уголовно-процессуального законодательства», утвержденной Президентом Республики Узбекистан 14 мая 2018 года № ПП-3723, отмечена как единое целое. В данной статье исследуется уголовное право развитых стран, порядок обжалования судебных решений, даются рекомендации.

Ключевые слова: апелляционная жалоба, кассация, вновь открывшиеся дела, принципы, порядок, уголовная ответственность, приговор, пересмотр судебных решений,

NEW DISCOVERIES IN FOREIGN EXPERIENCE

Mardanova Iroda Husniddin kizi

Master student of department of Theory and practice
of the application of Criminal law at Tashkent state university of law

E-mail: irodamardanova1808@gmail.com,

+998901163777

ABSTRACT

It is known that our current legislation guarantees the right to appeal against a court decision or ruling to a higher court in the manner and within the period prescribed by law. It serves to reliably protect the rights and legitimate interests of citizens. Judgments and rulings of the court that have entered into force may be revoked due to newly discovered circumstances and the proceedings may be resumed. President Sh. As Mirziyoyev stressed, "in laying the foundations of a new Uzbekistan, first of all, it is important to ensure human rights and freedoms, to raise them to the highest level of values." Chapter I, Chapter 1 of the "Concept for Improving Criminal and Criminal Procedural Legislation" approved by the President of the Republic of Uzbekistan on May 14, 2018 No. PP-3723 marked as one. This article examines the criminal law of developed countries, the procedure for appealing against court decisions, and makes recommendations.

Keywords: *appeal, cassation, newly discovered cases, principles, procedure, criminal liability, verdict, reconsideration of court decisions.*

KIRISH

Yangi ochilgan holatlar sudning hukmi yoki ajrimi qonuniy kuchga kirgan paytda mavjud bo'lgan, biroq sudga ma'lum bo'lmagan holatlardir. Yangi ochilgan holatlar quyidagilardan iborat:

1) jabrlanuvchining yoki guvohning bila turib yolg'on ko'rsatuv yoxud ekspertning bila turib yolg'on xulosa berganligi, xuddi shuningdek ashyoviy dalillar, tergov va sud harakatlari bayonnomalarining hamda boshqa hujjatlarning soxta ekanligi yoki bila turib noto'g'ri tarjima qilinganligi qonunga xilof, asossiz yoki adolatsiz hukm, qonunga xilof yoki asossiz ajrim chiqarilishiga sabab bo'lganligi sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bilan aniqlanganligi;

2) surishtiruvchining, tergovchining yoki prokurorning qonunga xilof, asossiz yoki adolatsiz hukm, qonunga xilof yoki asossiz ajrim chiqarilishiga olib kelgan jinoiy xatti-harakatlarga yo'l qo'yganligi sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bilan aniqlanganligi;

3) muayyan jinoyat ishini ko'rish chog'ida sudya tomonidan sodir etilgan jinoiy xatti-harakatlar sudning qonuniy kuchga kirgan hukmi bilan aniqlanganligi;

4) o'z holicha yoki ilgari aniqlangan holatlar bilan birgalikda mahkumning aybsizligidan yoxud u hukm etilganiga nisbatan og'irligi darajasi bo'yicha boshqa jinoyat sodir etganligidan yoxud oqlangan shaxsning yoki o'ziga nisbatan ish tugatilgan shaxsning aybdorligidan dalolat beradigan boshqa holatlardir.[1]

Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qo'zg'atish to'g'risida sudga protest kiritish uchun quyidagilar sabab bo'lishi mumkin:

1) fuqarolarning, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar, jamoat birlashmalari mansabdor shaxslarining xabarlari;

2) ommaviy axborot vositalarining xabarlari;

3) surishtiruv, dastlabki tergov jarayonida va sudda boshqa jinoyat ishini ko'rish jarayonida olingan ma'lumotlar.

Agar sudga kelib tushgan iltimosnomada, protestda O'zbekiston Respublikasi Jinoyat protsessual Kodeksi 522-moddasi uchinchi qismining 1- 3-bandlarida nazarda tutilgan holatlarni ko'rsatuvchi ma'lumotlarga havola mavjud bo'lsa, sudya surishtiruv, tergov organlaridan va suddan tegishli protsessual hujjatlarni talab qilib oladi hamda asoslar mavjud bo'lgan taqdirda yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to'g'risidagi yoki bunday asoslar mavjud emasligi

haqidagi masalani o‘z ajrimi bilan kassatsiya instansiyasi sudida ko‘rib chiqish uchun kiritadi.

Agar sudga kelib tushgan iltimosnomada O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat protsessual Kodeksi 522-moddasi uchinchi qismining 4-bandida ko‘rsatilgan holatlar ko‘rsatilgan bo‘lsa, sud materiallarni tergov o‘tkazish uchun prokurorga yuborish to‘g‘risida ajrim chiqaradi. Yangi ochilgan holatlar tergov qilinayotganda ushbu Kodeksda nazarda tutilgan qoidalarga rioya etilgan holda so‘roq, ko‘zdan kechirish, ekspertiza, olib qo‘yish va boshqa tergov harakatlari o‘tkazilishi mumkin. Tergov natijalari bo‘yicha prokuror uch oylik muddatda sudga yangi ochilgan holatlar tufayli sud hukmi, ajrimini qayta ko‘rish uchun asoslar mavjudligi yoki mavjud emasligi to‘g‘risida tegishli materiallarni ilova qilgan holda xulosa yuboradi.

Prokurorning xulosasini ko‘rib chiqish natijalari bo‘yicha sudya o‘z ajrimi bilan yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to‘g‘risidagi yoki bunday asoslar mavjud emasligi haqidagi masalani kassatsiya instansiyasi sudida ko‘rib chiqish uchun kiritadi.

MATERIAL VA METODLAR

Mazkur maqolada huquqiy tadqiqotning mantiqiylik, qiyosiy-huquqiy tahlil, analiz, sintez va ma’lumotlar tahlili kabi metodlaridan foydalanilgan. Sudlar faoliyatini tartibga soluvchi qonun hujjatlari asosida hamda sohaga oid bo‘lgan ilmiy tushunchalar tahlil qilingan. Odil sudlov samaradorligini oshirishga doir qo‘shimcha chora – tadbirlar to‘g‘risida, sud qarorlarining qonuniyligini, asosliligi va adolatliligini qayta ko‘rib chiqish tartibini ilg‘or xorijiy tajribaning o‘xshash hamda farqli jihatlari ochib berilgan.

MUHOKAMA

Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qayta ko‘rib chiqish rivojlangan davlatlarda qanday degan savol bo‘lishi tabiiy. Shuning uchun Germaniya, Frantsiya, Angliya va AQSh singari davlatlarda yangi ochilgan holatlar sababli sudga murojaat qilish va ishni qaytadan boshlash masalasini ko‘rib chiqamiz. Angliya-Sakson huquq tizimining eng yorqin vakillari Angliya va AQShdir. **Angliya** jinoyat protsessida jinoyat ishlari bo‘yicha turli sudlarning qarorlariga shikoyat qilish va ko‘rib chiqishning barcha usullari odatda apellyatsiya deb ataladi. Hukmlarga shikoyat qilish erkinligi cheklangan. Apellyatsiya berish imkoniyati, bu sudning apellyatsiya faktini asosli deb topish to‘g‘risidagi qaroriga bog‘liq. Sud bu talabni qondirishi yoki rad etishi mumkin.

Shuni ta'kidlash kerakki, apellyatsiya sudida yangi dalillar faqat hukmni bekor qilish uchun zarur bo'lgan hollarda ko'rib chiqilishi mumkin. Bunday holda, ishni birinchi instantsiya sudida yangidan ko'rib chiqish to'g'risida qaror qabul qilinadi.

Apellyatsiya sudi apellyatsiyani ko'rib chiqish natijasida ham hukmni bekor qilishga, ham ishni birinchi instantsiya sudining yangi instansiyasiga yuborishga haqli. Bunday qaror yangi dalillar paydo bo'lgan taqdirda qabul qilinadi; ishni dastlabki ko'rib chiqish paytida yo'l qo'yilgan jiddiy xatolarni aniqlagandan so'ng. Yomon tomonga burilishni taqiqlash tamoyili tufayli, yangi tayinlangan jazo, avvalgi jazodan og'irroq bo'lmasligi kerak.

Apellyatsiya sudi, shuningdek, venire de novo buyrug'ini chiqarish huquqiga ega (lotincha – "yana qaytish").[2] Bu buyruqning chiqarilishi natijasida o'tkazilgan sud jarayoni va uning jarayonida qabul qilingan qarorlar bekor qilinadi. Ammo ayblov tarafi ishni birinchi instansiyada ko'rib chiqish uchun ishni sudga qayta yuborishga haqli. 1988 yilda Jinoiy adliya to'g'risidagi qonun Bosh prokurorga toj sudining hal qiluv qarori ustidan shikoyat qilish huquqini berdi. Prokuratura 1996 yilgi "Jinoyat -protsessual va tergov to'g'risida"gi qonunni qabul qilib, oqlov hukmi ustidan shikoyat qilish huquqini oldi. Ammo faqat oqlov hakamlar hay'ati yoki guvohlarga ortiqcha bosim natijasida qilingan deb taxmin qilish uchun asos bo'lsa. Agar shikoyat qanoatlantirilsa, prokuror umumiy qoidalarga muvofiq jinoyat ishini qayta ochishga haqli. Bunday apellyatsiyaning o'ziga xosligi prokuror shikoyati Oliy sudga yuborilganligi bilan ta'kidlanadi.

Angliyada apellyatsiya berish muddati ham boshqacha 21 kun. Shuni ta'kidlash kerakki, bu muddat uzaytirilishi mumkin. Yangi sud jarayoni natijasida sud qarorini o'zgartirish yoki bekor qilish huquqiga ega. Himoyachilar ham, ayblovchilar ham shikoyat qilish huquqiga ega.[3]

Amerika Qo'shma Shtatlari ko'p jihatdan Angliya huquq tizimiga o'xshash. Shikoyat - ishini qayta ko'rib chiqish xarakterga ega. Sud amaliyoti hukmning haqiqatda to'plangan dalillar bilan ziddiyatini huquqning buzilishiga tenglashtiradi.

Umumiy qoida sifatida, faqat birinchi instantsiya sudida o'z aybini tan olmagan mahkum hukm ustidan shikoyat qilishi mumkin.[4]

Apellyatsiya instantsiyasi birinchi instantsiya sudi tomonidan tayinlangan jazoni qonun bilan belgilangan va Federal jazoni ijro etish yo'riqnomasi tomonidan tavsiya etilgan sanksiyalar chegaralari bajarilmagan taqdirdagina tuzatishi mumkin. Shu bilan birga, "yomonni taqiqlash" tamoyili bu erda ham amal qiladi.

Prokuror, agar uning fikricha, qonunbuzarlikka yo‘l qo‘yilgan bo‘lsa, hukm ustidan shikoyat qilish huquqiga ega. Prokurorning shikoyat qilishiga ruxsat berilgan aniq qonunbuzarliklar ro‘yxati mavjud.

Shu o‘rinda Romano-german huquq tizimi mamlakatlarida sud qarorlarini qayta ko‘rib chiqish institutining yangi ochilgan holatlarning xususiyatlarini ko‘rib o‘tamiz. Bu tizimning eng ko‘zga ko‘ringan vakillari - Frantsiya va Germaniya. O‘zbekiston Respublikasi kontinental huquq tizimiga kiradi, shu munosabat bilan bu mamlakatlar tajribasi bizni alohida qiziqtiradi.

Fransiya qonunchiligi tahlili shuni ko‘rsatadiki, jinoyat protsessida sud qarorlari ustidan shikoyat qilishning ikki turi mavjud: oddiy va favqulodda. Oddiy turi apellyatsiya tarzida ko‘riladigan:

1) ishni sirtidan ko‘rib chiqish paytida chiqarilgan qarorlar ustidan shikoyat qilish;[5]

2) apellyatsiya tartibida ko‘rib chiqish.

Sud qarorlarini qayta ko‘rib chiqishning favqulodda shakllari sifatida quyidagilar ma‘lum:

1) kassatsiya;

2) qayta ko‘rib chiqish.[6]

Favqulodda shikoyat berishning navbatdagi shakli - bu hukmdagi faktik xatolarni tuzatishga qaratilgan qayta ko‘rib chiqish. Bu shaklni yangi ochilgan holatlar tufayli ishni qayta tiklash deyish mumkin. Frantsiya Jinoyat-protsessual kodeksiga ko‘ra, qayta ko‘rib chiqishni boshlash uchun asos hukmning aniq noto‘g‘ri ekanligidir. Tekshiruv o‘tkazish to‘g‘risidagi iltimosnoma mahkum yoki uning oila a‘zolari tomonidan kassatsiya sudga yuboriladi va Adliya vazirining iltimosiga binoan qo‘llab-quvvatlanadi. Tekshirish jarayoni Konstitutsiyaviy sudning jinoyat ishlari bo‘yicha palatasi tomonidan amalga oshiriladi. Qoida tariqasida, agar shikoyat asoslansa, jinoyat palatasi hukmni bekor qilishi mumkin. Agar yangi ko‘rib chiqish zarurati tug‘ilsa, ish avval ko‘rib chiqilgan sudga emas, balki mohiyatini hisobga olgan holda sudlarga yuboriladi. Xususiyat shundaki, sud har qanday qaror qabul qilishga haqli, lekin shu bilan birga mahkumning ahvolini yomonlashtira olmaydi.

Germaniya Federativ Respublikasi Oliy sudi va Oliy yer sudlari tekshiruvchi instansiya vazifasini bajaradi. Apellyatsiya sudi qarorlari va Yer sudi (jinoyat ishlari bo‘yicha katta palata) va Oliy yer sudi (jinoyat ishlari bo‘yicha Senat) birinchi instantsiyasida chiqarilgan hukmlar Germaniya Federal Respublikasi Jinoyat - protsessual kodeksining 333 – moddasiga ko‘ra qayta ko‘rib chiqish tartibida shikoyat qilinishi mumkin.

Germaniyada sud qarorlarini qayta ko'rib chiqishning oxirgi turi - qonuniy kuchga kirgan hukm bilan yakunlangan ishni qayta boshlash. Yakuniy sud hukmi bilan yakunlangan ishni qayta ochish, Germaniya jinoyat ishining apellyatsiya va kassatsiya tartibida aniqlanmagan sud xatolarini bartaraf etishga qaratilgan favqulodda bosqichidir.

Germaniya Jinoyat-protsessual kodeksi sudlangan shaxs manfaatlariga zid bo'lmagan ishni qayta boshlash uchun quyidagi asoslarni ko'rsatadi:

agar hujjat haqiqiy deb topilsa va ayblanuvchining aybsizligiga dalil sifatida ishlatilsa;

agar ayblanuvchining aybsizligiga dalil sifatida ishlatilgan guvohning ko'rsatmalari yoki ekspert xulosasi bila turib yolg'on bo'lsa;

agar sudlanuvchining ishi bo'yicha o'z xizmat vazifalarini jinoiy javobgarlikka tortganlikda aybdor deb topilgan sudya hukm chiqarishda ishtirok etgan bo'lsa;

agar oqlangan sudlanuvchi sudgacha yoki undan tashqarida jinoyat sodir etganlikda aybdorligini ishonchli tan olgan bo'lsa.

Sudlanuvchi, himoyachi va prokuror kabi protsess ishtirokchilari iltimosnoma berish huquqiga ega. Sudlangan shaxs vafot etgan taqdirda, bu huquqdan uning yaqin qarindoshlari foydalanishi mumkin.

Shu bilan birga, sudda ilgari bu asoslar haqida bilgan yoki bilmaganligini aniqlashga e'tibor qaratiladi. Dalillarni moddiy asosligini tekshirish. Bu erda dalillarning etariligi tekshiriladi. Sud ma'lum bir sudyaga (dastlab jinoyat ishini ko'rib chiqmagan) unda ko'rsatilgan dalillar va dalillarni o'rganishni topshiradi, bu ekspertlarni so'roq qilish, ashyoviy dalillarni o'rganish orqali amalga oshirilishi mumkin. Faqat moddiy asoslash uchun dalillarni o'rganib chiqqandan so'ng, sud iltimosnomani rad etish yoki ishni qayta boshlash va yangi sud tayinlash to'g'risida qaror qabul qiladi.

Agar ish qayta tiklansa, yangi sud tayinlanadi. E'tibor bering, protsess qayta tiklanishi bilan ko'plab huquqlar yangilanadi: aybsizlik prezumptsiyasi o'z ishini davom ettiradi. Hukm bilan belgilangan cheklash olib tashlanadi.

Ishni qayta boshlash doirasidagi yangi sud jarayoni natijalariga ko'ra, sud quyidagi qarorlarni qabul qilishi mumkin:

- 1) ilgari chiqarilgan hukmni o'z kuchida qoldirish;
- 2) oldingi hukmni bekor qilish va yangi hukm qabul qilishi.

Agar ish yuritishni qayta boshlash to'g'risidagi iltimosnoma mahkumning foydasiga e'lon qilingan bo'lsa, yangi hukm chiqarilganda, yomon tomonga burilishga yo'l qo'yilmaydi.

TADQIQOT NATIJALARI

Yangi ochilgan holatlar tufayli ish yuritishni qaytadan boshlash to'g'risidagi iltimosni yoki xabarni ko'rib chiqish huquqi O'zbekiston Respublikasi Oliy sudining Jinoyat ishlari bo'yicha sudlov hay'atiga beriladi. Jinoyat protsessida yangi ochilgan holatlar munosabati bilan ish yuritishni qaytadan boshlash nazorat tartibida ish yuritishga o'xshash mustaqil, bir vaqtning o'zida qo'shimcha bosqich hisoblanadi. Bu bosqichning yordamida birinchi va yuqori instansiya (apellyatsiya, kassatsiya) sudlarining xatolari, jinoiy suiistemolliklar aniqlanadi va bartaraf etiladi. Hukm, ajrim va qarorlarning qonuniyligi, asoslantirilganligi va adolatligini tekshirish bilan hukmlarni bekor qilish yoki o'zgartirish mahkumning ahvolini yengillashtirsa, yangi ochilgan holatlar munosabati bilan ish yuritishga hech qanday muddat belgilanmaydi;

O'zbekiston Respublikasi Jinoyat ishlari bo'yicha sud qarorlarini qayta ko'rish institutini yanada takomillashtirish, taraflarning tortishuvi va teng huquqliligi printsipiga rioya etilishini ta'minlash maqsadida 2021 -yil 12 – yanvarda kiritilgan qator yangiliklarni ko'rib o'tamiz.

– JPKning 57-bobiga yangi ochilgan holatlar tufayli jinoyat ishi bo'yicha ish yuritishni qaytadan boshlashning aniq qoidalari belgilovchi qo'shimchalar kiritildi. Sud qarorlarini qayta ko'rish tartibi bilan bevosita bog'liq bo'lgan mazkur institutni takomillashtirish maqsadida JPKning 522–527¹-moddalariga qator yangiliklar kiritilgan, ularga ko'ra: ushbu huquqni ilgari nazarda tutilganidek nafaqat prokuror, balki jinoyat protsessining boshqa ishtirokchilari ham amalga oshirishi mumkin;

XULOSA

Shunday qilib, Angliya va AQShda amalda bo'lgan sud qarorlarini qayta ko'rib chiqish usullari tizimini tahlil qilish quyidagi xulosalar chiqarishimizga imkon beradi: ishni yuqori sudlarda ko'rib chiqish sharti - shikoyat, keyinchalik protestdir; apellyatsiya berish huquqi va imkoniyati ziddiyatli hisoblanadi (masalan, Angliyada, apellyatsiya berish, shuningdek, sud uni ko'rib chiqishni boshlashdan oldin apellyatsiya faktini asosli deb tan olishiga bog'liq); ayblov va himoyachiga sud qarorlari ustidan shikoyat qilishning turli huquqlari berilgan; aybiga iqror bo'lgan taqdirda, mahkum o'zini ishning haqiqiy holatlariga shikoyat qilish huquqidan mahrum qiladi, u faqat jinoiy yoki protsessual qonunning noto'g'ri qo'llanilishiga shikoyat qilish huquqiga ega; apellyatsiya sudining qarori qat'iy va shikoyat qilinmaydi; ishni apellyatsiya tartibida yoki boshqa shaklda ko'rib chiqishda, yomon tomonga burilishni taqiqlash printsipi qo'llaniladi.

Fransiya Jinoyat-protsessual kodeksiga ko‘ra, qayta ko‘rib chiqishni boshlash uchun asos hukmning aniq noto‘g‘ri ekanligidir. Shikoyat mahkum yoki uning oila a‘zolari tomonidan kassatsiya sudiga yuboriladi. E‘tiborli jihati shundaki frantsiyada adliya vaziri sudga iltimosnoma bilan murojaat qilishi mumkin. Agar ishni yangi ko‘rib chiqish zarurati tug‘ilsa, ish avval ko‘rib chiqilgan sudga emas, balki boshqa sudlarga yuboriladi. Bu tartib O‘zbekistonda ham amalda. Yuqorida ko‘rib chiqilgan davlatlarning o‘xshashlik darajasi yuqori. Masalan sud ishni qayta ko‘rib ilgari chiqarilgan hukmni o‘z kuchida qoldirish yoki oldingi hukmni bekor qilish va yangi hukm qabul qilishi mumkin. Yana bir xususiyat shundaki, sud har qanday qaror qabul qilishga haqli, lekin shu bilan birga mahkumning ahvolini yomonlashtira olmaydi. Ko‘rinib turibdiki O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat va jinoyat protsessual qonunchiligini takomillashtirish Konsepsiyasi muvaffaqiyatli amalga oshirilmoqda. “Jinoyat qonunchiligini xalqaro standartlarga unifikatsiya qilinganligi va muvofiqlashtirilganligi nuqtayi nazaridan inventarizatsiya qilish” vazifasi yuqori darajada ekanligi va bunga zamin yaratgan Sud-huquq tizimini isloh etish yo‘nalishidagi huquqiy yechimini topishi zarur bo‘lgan qator muhim va dolzarb masalalar bo‘yicha qonunlarning qabul qilinishi aholining davlatimizda amalga oshirilayotgan oqilona siyosatga ishonchini yanada oshirmoqda. Shuning barobarida, bu dadil qadam hokimiyat tizimida sudlar mustaqilligini yanada mustahkamlaydi va odil sudlov darajasini xalqaro talablar bilan uyg‘unlashtirib, demokratik huquqiy davlat qurish hamda adolatli fuqarolik jamiyatini barpo yetishimizga benazir xizmat qiladi. Fikrimiz dalili sifatida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022 – yil 28 – yanvardagi PF 60 – son farmonida 2022 – 2026 – yillarga mo‘ljallangan yangi O‘zbekiston taraqqiyoti strategiyasida jinoyat qonunchiligini takomillashtirish siyosatini izchil davom ettirish 14- maqsad qilib belgilanganligini ko‘rishimiz mumkin.

IQTIBOSLAR/CHOCKII/REFERENCES:

1. O‘zbekiston Respublikasi Jinoyat – protsessual kodeksi 522 – modda
2. Buyruq faqat protsessual buzilish aniqlangan taqdirda berilishi mumkin, bu esa butun sud muhokamasining haqiqiy emasligiga olib keladi.
3. Gutsenko K.F., Golovko L.V., Filimonov B.A. G‘arb davlatlarining jinoyat jarayoni. Qo‘llanma. Ed. 2 -chi, qo‘shing. va rev. - M.: Zertsalo, 2002.- 528 b.
4. Jinoyat -protsessual huquqi: darslik // P.A.ning umumiy tahriri ostida. Lupinskaya. -M.: Huquqshunos, 1997.- 591 p.

5. Bu tur prokuror tomonidan ish ko'rib chiqilganda sirdan qabul qilingan qarorga nisbatan qo'llaniladi, agar shaxs ish joyi va vaqti to'g'risida noto'g'ri xabardor qilinganligi sababli militsiya sudiga kelmagan bo'lsa.
6. To'xtasheva U.A. Jinoyat - protsessual sud xatolarini bartaraf etish yo'llari: Monografiya. - T.: TSUU nashriyot uyi, 2020.- S. 103.

REFERENCES

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 14-maydagi "Jinoyat va jinoyat protsessual qonunchiligi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PQ-3723-son Qarori // O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari milliy bazasi (Resolution of the President of the Republic of O'zbekistan "On improving the system of criminal and criminal legislation" National Database of Legislation, May 14, 2018, No. 3723). <https://lex.uz/docs/55471975//>;
2. O'zbekiston Respublikasining Jinoyat kodeksi, 1994-yil 22-sentabr, // O'zbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari milliy bazasi (Criminal code of the Republic of Uzbekistan, National Database of Legislation, September 22, 1994.). <https://lex.uz/docs/6750126//>;
3. O'zbekiston Respublikasi Jinoyat – protsessual kodeksi 1994-yil 22-sentabr
4. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. - T.: O'zbekiston, 2019.-- 80 b.
5. «O'zbekiston Respublikasi Jinoyat – protsessual, Iqtisodiy va Fuqarolik protsessual kodekslariga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risida» O'zbekiston Respublikasining Qonuni. // Axboratnomasi Oliy Majlis, 2001yil, № 1-2; Qonun hujjatlari milliy ma'lumotlar bazasi, 30.01.2018, No 03/18/463/0634
6. O'zbekiston Respublikasining «Sudlar to'g'risida»gi qonuni. // O'zbekiston Respublikasi Oliy Kengashining Axboratnomasi, 1993, No 10, Art. 367 O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlis Axboratnomasi, 1995, 9 -son. 193; 1997 yil, 2 -modda. 56; 2001, № 1-2
7. Jinoyat ishlari bo'yicha sud qarorlarini qayta ko'rish institutini takomillashtirish munosabati bilan O'zbekiston Respublikasi Jinoyat – protsessual kodeksiga o'zgartirish va qo'shimchalar kiritish to'g'risidagi Qonuni 664 – son 2021 – yil 12 – yanvar.
8. Inson huquqlari va asosiy erkinliklarini himoya qilish konventsiyasi ETS No 117 (Strasburg, 22 noyabr 1984 yil) (o'zgartirilgan va to'ldirilgan) // <https://base.garant.ru>.
9. Frantsiya Jinoyat-protsessual kodeksi, 1958. // <https://www.legifrance.gouv.fr>.

-
10. Germaniya Jinoyat qonuni // <https://ec.europa.eu> = st4258791 (1998-yil 13-noyabr). (German criminal code // <https://ec.europa.eu> = st4258791 (November 13, 1998));
 11. To‘xtasheva U.A. Jinoyat -protsessual sud xatolarini bartaraf etish yo‘llari: Monografiya. - T.: TSUU nashriyot uyi, 2020.- S. 45-65.